

Temat: Pisownia wyrazów z ó, u, rz, ż, ch, h

1. Przypomnij sobie zasady pisowni wyrazów z rz, ż, ch, h, ó, u.

Rz piszemy:	Ż piszemy:
gdy wymienia się na r, Przykłady: <u>dobrze</u> – dobry, <u>marzec</u> – <u>marca</u>	Jeśli wymienia się na z, ż, s, g, h, dz, Przykłady: <u>maże</u> – <u>mażąc</u>, <u>przerażać</u> – <u>przeraźliwy</u>, <u>księżę</u> – <u>księstwo</u>, <u>książka</u> – <u>księga</u>, <u>drużynowy</u> – <u>druż</u>, <u>księża</u> – <u>ksiądz</u>
po spółgłoskach: b, p, d, t, g, k, ch, j, w (wyjątki: kształt, bukszpan, pszenica, pszczoła, Pszczyna, wszyscy, gęgozółka, obszar, piegza), Przykłady: <u>brzmieć</u>, <u>przeprosić</u>, <u>drzwi</u>, <u>zatrzymać</u>, <u>grzmot</u>, <u>łzrak</u>, <u>chrzest</u>, <u>zajrzeć</u>, <u>wzros</u>	w zakończeniach -a rzeczowników rodzaju męskiego w wyrazach pochodzących z języków obcych, Przykłady: <u>witraz</u>, <u>pejzaz</u>
zazwyczaj w zakończeniach -arz, -erz rzeczowników rodzaju męskiego, Przykłady: <u>rzeźbiarz</u>, <u>harcerz</u>	w zakończeniach -eż i -a niektórych rzeczowników rodzaju żeńskiego, Przykłady: <u>kradzież</u>, <u>straż</u>
w zakończeniach rzeczowników rodzaju męskiego: -mierz i -mistrz, Przykłady: <u>szermierz</u>, <u>burmistrz</u>	po literach: l, ł, r, n (z wyjątkiem wyrazów z częścią pół-, współ- na początku – na przykład: <u>współrzędzić</u>), Przykłady: <u>łżej</u>, <u>małże</u>, <u>sierżant</u>, <u>inżynier</u>
w niektórych wyrazach, mimo że nie wymienia się na r, Przykłady: <u>uderzyć</u>, <u>rządzić</u>, <u>korzystać</u>	na początku wielu wyrazów oraz w niektórych słowach, mimo że nie wymienia się na z, ż, s, g, h, dz, Przykłady: <u>życzenie</u>, <u>mżawka</u>, <u>żółw</u>, <u>róża</u>

Ch piszemy:	H piszemy:
gdy wymienia się na sz, Przykłady: <u>ucho</u> – <u>uszy</u>, <u>duch</u> – <u>duśza</u>	gdy wymienia się na g, ż, Przykłady: <u>wahać się</u> – <u>waga</u>, <u>druh</u> – <u>drużyna</u>
po literze s oraz na końcu wyrazów, Przykłady: <u>schłodzić</u>, <u>pech</u>	w większości wyrazów, gdy na nic się nie wymienia, Przykłady: <u>bohater</u>, <u>honor</u>, <u>handel</u>, <u>historia</u>
w większości wyrazów, gdy na nic się nie wymienia, Przykłady: <u>chytry</u>, <u>dotychczas</u>, <u>suchar</u>, <u>plachta</u>	

Ó piszemy:	U piszemy:
gdy wymienia się na o, e, a, Przykłady: <i>móc – mogę, przyjaciółka – przyjaciel, wrócić – wrócić</i>	w rzeczownikach kończących się na -unek, -us, -usz, -ura, -ulec, Przykłady: <i>rysunek, rebus, kapelusz, brawura, budulec</i>
w zakończeniach rzeczowników: -ów, -ówka, -ówna (wyjątki: skuwka, zasuwka, wsuwka), Przykłady: <i>Kraków, klasówka, Nowakówna</i>	w czasownikach zakończonych na -uj, -uje, Przykłady: <i>maluj, kreskuje</i>
w niektórych wyrazach, mimo że nie wymienia się na o, e lub a (zazwyczaj ze względów historycznych). Przykłady: <i>góra, róża, próba, król, wiewiórka, różdżka, który, mógł, kłótnia, wróżka, córka, różnić się</i>	- na początku i na końcu wyrazu (wyjątki: ósmy, ówczesny, ów, ówdzie), Przykłady: <i>ucho, dziecko</i> - w zdrobniających, spieszczających lub zgrubiających zakończeniach wyrazów: -uchny, -uni, -usi, -utki, -unia, -unia, -uszek, -uszka, -uszka, -ulek, -ulka, -uś, -usia, Przykłady: <i>maluchny, tyciuni, malusi, cichutki, dziadunia, babunia, dzbanuszek, kaczuśka, serduszek, ojczulek, babulka, tatuś, mamusia</i> - w wyrazach, w których nie ma uzasadnienia pisowni ó. Przykłady: <i>puls, wyjęk, cyd, gruska, zguba</i>

2. Do podanych wiadomości w oddzielnym pliku przesyłam ćwiczenia dotyczące pisowni wyrazów z ó, u, rz, ż, ch, h.. Zachęcam Cię do ich wykonania. Ilość dostosuj do swoich możliwości.

3. Wykonaj poniższą kartę pracy.

Karta pracy

Jestem ortomistrzem!

Uzupełnij tabelę.

Wyraz	Reguła ortograficzna wyjaśniająca pisownię wyrazu	Inne przykłady wyrazów o tej samej pisowni
<i>mędrzec</i>		
<i>żywot</i>		

<i>popłoch</i>		
<i>warzywo</i>		
<i>głosuje</i>		
<i>kątomierz</i>		
<i>schrupać</i>		
<i>histeria</i>		
<i>wiraż</i>		
<i>skrócić</i>		
<i>sprzedaż</i>		
<i>maluszek</i>		
<i>oranżada</i>		
<i>dłużnik</i>		
<i>utrapienie</i>		
<i>pieśniarz</i>		

<i>spojrzenie</i>		
<i>matura</i>		
<i>mózg</i>		